

Illustration: Peter Nilsson

Strandängar och våtmarker i det öländska odlingslandskapet är ett projekt som drivs av Länsstyrelsen i Kalmar län under år 2000–2005.

Arbetet sker i samråd och samarbete med ett stort antal lantbrukare och markägare. Projektets mål är att arealen välhävdade, fuktiga och våta miljöer i det öländska odlingslandskapet ska öka. Över 160 kvadratkilometer, fördelat på 18 områden, kommer att beröras av olika åtgärder.

Projektområdena består av värdefulla, fuktiga och våta miljöer med en fantastisk artrikedom som ska bevaras och/eller förstärkas. Alla projektområdena är föreslagna av regeringen att ingå i Natura 2000, ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden.

Våtmarker, betesdjur och öppet landskap

Det öländska landskapets präglas sedan årtusenden av människan och hennes betesdjur. Stora arealer naturliga fodermarker breder ut sig – alvar, sjömarker, sjöängar, mossar och träsk. Här finner man ett stort antal naturtyper som är ovanliga i övriga delar av Sverige och Europa. Havsstrandängar vid Östersjön, lerbottnar som blottas vid lågvatten, torra och fuktiga kalkgräsmarker samt rikkärr är några exempel på naturtyper där vi på Öland har ett internationellt ansvar för att de bevaras.

Det öppna landskapet är helt beroende av ett levande lantbruk med djurhållning. Utan betesdjur blir markerna snart förbuskade. Lantbrukaren är ovärderlig för den långsiktiga skötseln och för bevarandet av Ölands unika natur- och kulturmiljöer.

Hotade växter och djur

Fuktiga och våta marker, liksom tillfälliga vattensamlingar och sjöar är livsviktiga för många växter, fåglar, insekter, blötdjur, grod- och kräldjur.

Utdikning av våtmarker, grundvattensänkning samt igenväxning på grund av minskat bete har lett till att många arter har försvunnit från tidigare välkända lokaler. Brushane, skärfläcka, svarthakedopping, gulyxne, ärenprinsnätfjäril, kalkkärrsgrynsnäcka och större vattensalamander är exempel på arter som idag är hotade.

Sedan mitten av 1990-talet ökar betet på Öland igen, bland annat tack vare miljöstöd, rådgivning och restaureringsprojekt. Men för att ge möjlighet för hotade djur och växter att inte bara överleva, utan också föröka sig och spridas, måste fler marker hållas öppna och våtmarker återskapas.

Framsida efter foto av Anders Johansson
Röjning efter foto av Susanne Forslund
Ärenprinsnätfjäril, Markus Forslund

Områden och åtgärder

- 1 Ottenby – Inventeringar, översyn av tidigare vattenregleringar, m.m.
- 2 Stora alvaret – Buskröjning, återskapande av alvarsjöar, naturliga vattennivåer och -flöden, stängsling, återupptagande av bete, bildande av nya naturreservat. Informationstavlor, stättor, spänger, fågeltorn.
- 3 Eckelsudde – Buskröjning. Informationstavla, stättor.
- 4 Beijershamn – Buskröjning, utvidgning av naturreservat. Stättor.
- 5 Sydöstra Ölands sjömarker
- 6 Störlinge sjömarker
- 7 Tjusby sjömarker
- 8 Husvalla sjömarker
- 9 Östra Vässby sjömarker
- 10 Hjälmsstad/Marsjö sjömarker
- 11 Södviken
- 12 Hallnäs sjömarker
- 13 Högenäs orde
- 14 Vanserum/Södra Bäck – Buskröjning, stängsling, återupptagande av bete, undersökning av grundvattennivå, bildande av naturreservat. Informationstavlor, stättor, spänger.
- 15 Petgårde – Buskröjning, återupptagande av bete, återställande av naturliga vattennivåer.
- 16 Djurstad – Buskröjning, återställande av naturliga vattennivåer, återupptagande av bete och slåtter.
- 17 Knisa mosse – Buskröjning, återupptagande av bete, stängsling. Stättor.
- 18 Nabbelund – Buskröjning, stängsling återupptagande av bete. Informationstavlor, stättor.

LIFE-projektet

Strandängar och våtmarker i det öländska odlingslandskapet

Projekttid: 2000-11-01 – 2005-06-31

Total budget: 3.360.000 EURO

(ca 30 miljoner kronor)

Finansiärer: EU:s LIFE-fond 50%, (LIFE-nature delfinansierar projekt som syftar till att skydda och bevara miljöer, växter och djur av intresse inom EU.)
Naturvårdsverket 29%,
svenska myndigheter, högskolor, universitet, stiftelser och föreningar 21%.

Länsstyrelsen
i Kalmar län

För mer information
kontakta projektledaren
Susanne Forslund
telefon: 0480 - 822 27
susanne.forslund@h.lst.se
Se även hemsidan:
www.h.lst.se/verk/nat/life2001.htm

